

A photograph of four children riding bicycles on a dirt path in a park. The child in the foreground is wearing a green jacket and a red and white helmet. Behind them are three other children in purple, blue, and pink jackets. The background is filled with trees and greenery.

Samen waardevol

Verkiezingsprogramma 2018-2022

ChristenUnie Dalfsen

Samen waardevol

ChristenUnie, partij in de samenleving

Verkiezingen gaan over mensen. Over u en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. De ChristenUnie gelooft dat het in onze samenleving om veel meer gaat dan om geld en bezit. Het gaat vooral om zinvol leven, vrijheid en veiligheid.

Wij willen geen samenleving waarin ons verteld wordt wat we moeten denken en doen, maar wij willen vrijheid om te geloven en om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Wij willen een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen. We willen een wereld waarin we omzien naar elkaar. Een wereld die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen.

Zo kunnen we **samen waardevol** zijn.

Een samenleving met toekomst

In Dalfsen gaat er veel goed. Het is fijn wonen in onze groene leefomgeving, er zijn veel banen in en rondom onze gemeente, vrijwilligers zijn overal actief en we hebben in elke kern mooie voorzieningen.

Tegelijkertijd zijn er zorgen. Er is sprake van armoede en eenzaamheid, veel jongeren redden het niet zonder professionele hulp en de weg naar een duurzame samenleving is er één vol dilemma's.

In onze samenleving zijn normen en waarden niet vanzelfsprekend meer, de aanhoudende migratie van vluchtelingen plaatst ons voor aanzienlijke uitdagingen. De hervormingen van het zorgstelsel zijn ingrijpend geweest en mensen kunnen zo maar tussen wal en schip vallen. De manier waarop we met elkaar de samenleving vormgeven, staat meer ter discussie dan ooit.

Wij onderkennen dit en vinden dat het daarom meer dan ooit belangrijk is om te geloven in een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. In een politiek van draagkracht en draagvlak.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in. Een programma met plannen voor Dalfsen dat laat zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij willen investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in veiligheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

Dit vatten we samen in onze kernboodschap:

Samen waardevol

De ChristenUnie:

- + **Zorgt dat iedereen meetelt**
- + **Investeert in de toekomst van kinderen**
- + **Werkt mee aan een veilige samenleving**

*Zet je in voor de bloei
van de stad waarin je
woont, want de bloei van
de stad is ook jullie bloei.
(Jeremia 29:7)*

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Dalfsen. Lees hierover meer op onze website: www.dalfsen.christenunie.nl.

De ChristenUnie-politici maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die hun geloof niet bewaren voor de kerk of thuis, maar uitdelen in de maatschappij. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving. Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens ons wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, om zo vrede te behouden of te stichten. De Bijbel roept ons op om *recht te doen, trouw te zijn, en nederig de weg te gaan die God van ons vraagt*. (Micha 6:8)

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet ad hoc opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van* christenen *voor* alle mensen. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Dalfsen. Doe met ons mee. Zo kunnen we **samen waardevol** zijn.

Inhoudsopgave

Samen waardevol	Pag. 1
Inhoudsopgave	Pag. 3
Hoofdstuk 1: Betrouwbare overheid	Pag. 4
1.1 Vertrouwen	Pag. 4
1.2 De gemeente, dat zijn we samen	Pag. 5
1.3 Financiën	Pag. 7
Hoofdstuk 2: Veiligheid	Pag. 9
2.1 Een veilige samenleving	Pag. 9
2.2 Privacy	Pag. 12
Hoofdstuk 3: Zorg	Pag. 14
3.1 Volksgezondheid	Pag. 14
3.2 Zorg voor kwetsbare inwoners	Pag. 15
3.3 Zorg voor vluchtelingen	Pag. 19
Hoofdstuk 4: Gezin, jeugd en onderwijs	Pag. 20
4.1 Zorg voor kinderen en jongeren	Pag. 20
4.2 Onderwijs	Pag. 22
Hoofdstuk 5: Werk en Inkomen	Pag. 24
Hoofdstuk 6: Kunst, cultuur en sport	Pag. 27
Hoofdstuk 7: Economie	Pag. 29
Hoofdstuk 8: Energie, klimaat en milieu	Pag. 34
8.1 Energieke gemeente	Pag. 34
8.2 Afvalinzameling	Pag. 36
8.3 Toekomstbestendig waterbeheer	Pag. 37
Hoofdstuk 9: Wonen en ruimte	Pag. 38
9.1 Wonen	Pag. 39
9.2 Ruimte	Pag. 40
Hoofdstuk 10: Mobiliteit	Pag. 42

Hoofdstuk 1: Betrouwbare overheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal. Een samenleving die niet het werk is van de overheid, maar van mensen en maatschappelijke verbanden samen.

De gemeente heeft dus een bescheiden rol en heeft vooral als taak de kracht in de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. Dit vraagt om maatwerk: de een heeft die ondersteuning sneller nodig dan de ander. En voor kwetsbare mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet.

Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid op een aantal belangrijke terreinen ook grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert.

1.1 Vertrouwen

Het vertrouwen in de politiek en in de overheid staat onder druk. De ChristenUnie ziet dat en neemt dat serieus. Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

In de gemeenteraad richten wij ons op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt in de eerste plaats bepaald door de uitgangspunten van de partij, die o.a. zijn vastgelegd in dit programma. Als fractie willen we betrouwbaar en constructief bekend staan in Dalfsen.

De ChristenUnie wil bijdragen aan het herstel van vertrouwen door:

- + Open, herkenbaar en betrokken aanwezig te zijn in Dalfsen.
- + In te zetten op goede relaties met burgers en tussen openbaar bestuur en burgers / bedrijven.
- + Eerlijk te zijn en geen beloftes te doen die niet zijn na te komen.
- + Er voor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden.
- + Te streven naar een coalitieakkoord op hoofdlijnen, zodat er voor alle partijen ruimte is voor invloed op het beleid.
- + De toegankelijkheid, bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven.
- + Het onderwerp integriteit conitinu aandacht te geven:
 - Raad en college volgen elke raadsperiode minstens één training over integriteit zodat dilemma's regelmatig besproken worden.

- De burgemeester is hoeder van de integriteit en daarmee ook vertrouwenspersoon voor raad en college. De burgemeester stelt een tweede vertrouwenspersoon aan, waarbij ervoor wordt gezorgd dat er een man en een vrouw vertrouwenspersoon zijn.

1.2 De gemeente, dat zijn we samen

De ChristenUnie wil dat inwoners zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijv. coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente, om minder administratieve lasten en bureaucratie. Kortom, om een college en raad die durven los te laten.

De ChristenUnie wil inzetten op het meedenken van inwoners, platforms en comités voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Burgerinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en participatie stellen we op prijs. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel duidelijk is over de ruimte die er is voor burgerparticipatie. Dat steekt nauw. Aan de ene kant niet pas het gesprek aangaan als keuzes al gemaakt zijn, maar ook geen ongecontroleerde burgerparticipatie.

Inwonerpeilingen, experimenten met nieuwe vormen van vertegenwoordiging en andere manieren om inwoners te betrekken bij de besluitvorming moeten aanvullend zijn op het mandaat dat via de verkiezingen door de inwoners aan de gemeenteraad is gegeven. Juist bij belangentegenstellingen is het de gemeenteraad, die het geheel afwegende (waar onder het algemeen belang), knopen doorhakt. Het lokaal bestuur blijft eindverantwoordelijk. Raadgevende referenda zijn geen oplossing bij complexe politieke vraagstukken. Het feit dat de uitslag niet bindend is, levert verwarring en ontevredenheid op. En bovendien: raadsleden zijn gekozen om zorgvuldig alle belangen af te wegen en weloverwogen besluiten te nemen. Laat hen het werk doen waar ze mandaat voor gekregen hebben.

Overheid en inwoner

De gemeente heeft een aantal belangrijke kerntaken, zoals veiligheid, (jeugd-)zorg, maatschappelijke ondersteuning, ruimtelijke ordening en duurzaamheid. Zelfs bij deze kerntaken waar zij een primaire verantwoordelijkheid heeft, zoekt zij steeds zoveel mogelijk samenwerking met de samenleving (inwoners, bedrijven, organisaties, kerken, scholen

enzovoort). De duurzame dorpen zijn hiervan een goed voorbeeld als het gaat om duurzaamheid.

Kernen

De ChristenUnie waardeert kernen en buurten als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene en de vitaliteit van de lokale gemeenschap. De gemeente moet de mogelijkheden benutten om bewoners van kernen te betrekken bij zaken die hen raken. Met de 5 kernen in Dalfsen vraagt dit om specifiek kernenbeleid. Tegelijk hebben we een groot buitengebied, weliswaar vaak gericht op de omliggende kernen, maar ook het buitengebied vraagt een eigen benadering.

Voor een betrokken kernenbeleid kiest de ChristenUnie voor het versterken van de plaatselijke belangen. Deze verenigingen opereren op een passende schaal, kunnen inwoners activeren en betrekken bij ontwikkelingen. De besturen worden gevormd door inwoners die met beide benen in de dorpssamenleving staan en gemakkelijk communiceren met ambtenaren, raadsleden en wethouders.

De ChristenUnie wil kernen eigen verantwoordelijkheid geven. Hierover dienen dat afspraken gemaakt te worden ondersteund met eigen budgetten. De kracht van de kern is daarbij uitgangspunt.

Verenigingen/coöperaties, zoals de plaatselijke belangen en duurzame dorpen, worden gefaciliteerd om hun belangenvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. Voorwaarde is wel dat er een duidelijk draagvlak voor de vereniging in de kern moet zijn.

Voor een degelijk kernenbeleid is het noodzakelijk beleidsvrijheid te geven om kleine projecten slagvaardig te kunnen aanpakken.

Raadsleden en/of wethouders hebben periodiek een vrij toegankelijk inlooppuur in het kulturhus of andere centrale plek in de kern.

- + Ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen (bijv. in coöperaties) op het gebied van duurzaamheid, energie, zorg, lokale economie of wijkbeheer.
- + Indieners van burgerinitiatieven worden adequaat geholpen om het juiste proces te bewandelen. De gemeentelijke organisatie hanteert hiervoor een eenvoudig systeem en één contactpersoon.
- + Geen raadgevende referenda maar wel vroegtijdig open en eerlijk burgers betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen. Direct betrokken inwoners individueel informeren (en niet alleen via Kernpunten). Ook hebben voor de minder assertieve burgers.
- + Politiek dicht bij de burger brengen. Elk jaar selecteert de raad een tophema waarbij de inwoners / betrokkenen en gemeenteraad actief worden betrokken bij de voorbereiding (bijvoorbeeld opiniemarkt / hoorzitting). En tevens plannen we de besluitvorming door de raad zo dicht mogelijk tegen deze interactie aan.

- + Meer vertrouwen, minder regels: Het college komt tweejaarlijks met voorstellen voor regels die geschrapt, vereenvoudigd of samengevoegd kunnen worden.
- + Kernen krijgen meer eigen mogelijkheden om keuzes te maken die passen bij de kern en zo mogelijk ook eigen budgetten.
- + Heldere procesafspraken bij burgerparticipatie.
- + De gemeente gebruikt bij schriftelijke communicatie met inwoners eenvoudig en daarmee begrijpelijk Nederlands.

Bestuurskracht

Dalfsen is een zelfstandige gemeente met een eigen bestuur. Dat houden we graag zo. Tegelijk liggen er in de beleidsontwikkeling, programmasturing en uitvoering wel uitdagingen. We zijn op sommige terreinen kwetsbaar. Dat vraagt zowel om goede beoordeling van de bestuurskracht als passende en slimme manieren van samenwerking. Samenwerking op deelterreinen met andere gemeenten kan goed, maar vraagt allereerst. Als dit plaatsvindt vinden we het van groot belang dat bij elke vorm van samenwerking de gemeente Dalfsen haar eigen beleid kan formuleren en de raad hierop kan controleren. Tevens dat burgers, zo nodig via de gemeente Dalfsen, zich gehoord en geholpen voelen vanuit deze samenwerkingsverbanden.

Als de lokale bestuurskracht van de gemeente tekortschiet, is de gemeenteraad de eerstverantwoordelijke om te gaan zoeken naar versterking van deze bestuurskracht.

- + Keuzes voor schaalvergroting (samenwerking met andere gemeenten in allerlei gradaties) worden gemaakt op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak, financiën en herkenbaarheid.
- + De ChristenUnie steunt (het wettelijk mogelijk maken van) initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken.
- + De raad maakt afspraken over hoe gemeenschappelijke regelingen vanuit de raad worden gevoed en gecontroleerd. Het implementeren van afgesproken beleid verdient aandacht.

1.3 Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Structurele uitgaven, zoals voor wegen en onderwijshuisvesting, moeten kunnen worden betaald uit vaste inkomsten. Alle burgers betalen mee, hetzij via de afdracht van de rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb). Uiteraard is er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk.

In de afgelopen periode is het takenpakket van de gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. Daarmee is de noodzaak versterkt om alle risico's beter in beeld te brengen en te beheersen. Toekomstige generaties mogen niet worden opgezaaid met de

gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers. Passende maatregelen moeten bekend zijn bij de risico's en reserves moeten daarom op een voldoende niveau gehouden worden om risico's af te kunnen dekken.

Politiek is kiezen

Het begint allemaal met het inzichtelijk maken in de begroting en jaarrekening welke prestaties voor de beschikbare financiën worden uitgevoerd en zijn gerealiseerd. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen bekend dan dat er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noodzakelijke behoeften en belangen kunnen afwegen. Bij behandeling van afzonderlijke voorstellen moet telkens het hele plaatje worden meegenomen. Bij bezuinigingen moeten de posten die te maken hebben met de nood van individuele burgers, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen worden ontzien.

De nieuwe voorschriften voor begroting en jaarrekening zijn gericht op transparantie en betere vergelijkbaarheid met andere gemeenten. De vergelijking met voorgaande jaren is eveneens van groot belang. Keuzes en resultaten zijn meetbaar in de sturingsdocumenten.

De gemeente als ambtelijke organisatie moet blijven werken aan doelgerichtheid en efficiëntie. Rekenkameronderzoeken kunnen daarbij behulpzaam zijn, mits ze gericht worden ingezet en geen (politiek) doel op zich worden.

- ⊕ De ChristenUnie hecht aan integrale besluitvorming, waarbij incidentiele en structurele effecten in beeld zijn.
- ⊕ Er zijn (bij)sturingsmogelijkheden voor de raad gedurende het jaar in de vormen van bestuursrapportages. De inzichtelijkheid van sturingsdocumenten (planning en controldocumenten) moet vergroot worden; zeker op het gebied van de driehoek begroting-investeringen-reserves / voorzieningen.
- ⊕ De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan verantwoord is in relatie tot de noodzakelijke uitgaven zoals zorg, veiligheid en duurzaamheid.
- ⊕ De dienstverlening van de gemeente (o.a. leges) is voor zover mogelijk kostendekkend. Bij inkoopbeleid zijn in Dalfsen duurzame criteria een harde eis:
 - fair trade
 - social return on investment
 - maatschappelijk verantwoord ondernemen en
 - door het mogelijk te maken dat (zorg)inkooporganisaties cao-lonen kunnen volgen.
- ⊕ Bezuinigen door kritisch te zijn op:
 - Bekostigen van 'prestigeprojecten'
 - Subsidiëren van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd
 - De inhuur van externe projectmanagers, adviesbureaus e.d.
- ⊕ Garanties op geldleningen kunnen worden verstrekt indien hiermee een openbaar belang is gediend en het risico voor de gemeente aanvaardbaar is.

Hoofdstuk 2: Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Als inwoner van Dalfsen wilt u veilig kunnen leven. Helaas is dat niet vanzelfsprekend. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Dit is een exclusieve taak voor de overheid.

Elke kern in Dalfsen heeft een eigen aanpak nodig en inwoners moeten betrokken zijn bij het formuleren daarvan. Juist burgers, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede buurten. Dat zijn buurten waarin jongeren veilig naar school gaan en ruimte hebben om te spelen, waarin iedereen met een gerust hart woont, werkt en winkelt en waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten.

Hierbij gaat het niet alleen om fysieke, maar ook om digitale veiligheid.

2.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart. Wij hebben aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleren een effectieve, op herstel gerichte, aanpak van daders.

De gemeente stelt een integraal veiligheidsbeleid vast, dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende kernen. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan.

In een veiligheidsplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan zo tijdig door de raad wordt vastgesteld, dat de gemeente invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie.

Minstens één keer per jaar moet er overleg zijn tussen gemeenteraad, burgemeester en politie (en eventueel openbaar ministerie) waarin gesproken wordt over doelen en resultaten. Daarbij wordt ook verslag gedaan van de inzet van mensen en middelen, onderlinge samenwerking, aanrijdtijden e.d. van politie, brandweer en ambulances. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst.

Burgers worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals WhatsApp-groepen in de wijk.

Cameratoezicht is een prima middel, maar de ChristenUnie wil het beperkt (proportioneel) toepassen en onderbrengen in goede wetgeving (privacy) en in een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie.

De ChristenUnie stimuleert dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem aangifte doen, biedt burgers in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend. De ChristenUnie vraagt om voorlichting over deze mogelijkheid.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor burgers in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken.

- + De ChristenUnie ziet graag op het gebied van veiligheid per kern een veiligheidsevenement georganiseerd, waarbij o.a. fysieke en digitale veiligheid thema's zijn.
- + Er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent.
- + De relatie met jongeren verdient serieuze aandacht om overlast of criminaliteit te voorkomen. Hard optreden en tegelijk perspectief bieden zijn uitgangspunten. Ouders, jongerenwerk en het onderwijs spelen een belangrijke rol.
- + Inwoners worden (eventueel per kern) betrokken bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten.
- + De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door politie.
- + De kosten van vandalisme worden verhaald op daders. De gemeente publiceert regelmatig de resultaten hiervan en de omvang van de schade ten gevolge van vandalisme door middel van een 'vandalismemeter'.
- + In het kader van veiligheid en beperken overlast onderzoeken we de mogelijkheden naar professionalisering en concentratie van vuurwerk tijdens Oud en Nieuw (in plaats van consumenten- en illegaal vuurwerk).
- + Blijf burgers betrekken bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet en Buurtpreventie Apps.
- + In Dalfsen is ruimte voor organisaties die opvang en ondersteuning bieden aan (ex-) gedetineerden.
- + We vragen aandacht voor mogelijke radicalisering van individuen / groepen.

Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken.

De ChristenUnie blijft tegen de vestiging van coffeeshops in de gemeente Dalfsen. We willen het gebruik van drugs en alcohol actief tegengaan en streng optreden bij overlast. Signalen uit de buurt moeten hierbij zwaar wegen.

De ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en is geen voorstander van experimenten hiermee in Dalfsen. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid een dubbele boodschap af.

Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Growshops worden verboden. De gemeente moet meer doen tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit. De ChristenUnie wil dat Dalfsen zich in de regio/provincie oriënteert op een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.

Met de Drank- en Horecawet van 2013 is de nodige ervaring opgedaan met gemeentelijke handhavingstaken. Deze handhaving vraagt om voldoende beschikbare en goed geschoolde handhavers. Wij vragen extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De ChristenUnie wil dat de strijd tegen drankmisbruik gevoerd wordt samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

- + Vestiging van coffeeshops, casino's en gokhallen wordt voorkomen.
- + De gemeente organiseert (zo nodig samen met andere gemeenten) voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet. De gemeente gebruikt hiervoor regelmatig mystery guests.
- + Keten (eigenaren en gebruikers) blijven aandacht vragen voor een gezonde en veilige inrichting.
- + *Happy hours* in de horeca en reclamestunts voor alcoholische dranken worden via convenanten of via de APV aan banden gelegd.
- + De gemeente Dalfsen maakt zich in de regio/provincie sterk voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.

Prostitutie

Prostitutie is mensonwaardig en gaat in tegen Gods bedoeling met seksualiteit. Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen zijn de schrijnende werkelijkheid achter de schone schijn.

Met de verschuiving van prostitutie van de clubs en bordelen naar het thuiswerken / via internet diensten aanbieden, neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook het risico op illegaliteit, uitbuiting en mensenhandel in onze gemeente. De ChristenUnie wil daarom nieuwe afspraken maken over preventie, opsporing, zorg en samenwerking.

- + De ChristenUnie vraagt actieve opsporing en bestrijding van de minder zichtbare prostitutiebranche.
- + Wij willen een uitsterfbeleid voor bestaande seksinrichtingen en de vestiging van nieuwe voorkomen.
- + De gemeente Dalfsen zorgt voor een veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en mensenhandelaren

Ondermijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld

We zijn ons bewust van de risico's van beïnvloeding van (grootschalige) criminele organisaties, o.a. op de ontwikkeling van het onroerend goed in de gemeente. Denk aan horeca, winkels, parken. De ChristenUnie is er voorstander van de wet Bibob gericht en zo veel als mogelijk is, in te zetten.

- + De gemeente Dalfsen oriënteert zich op het onderwerp ondermijning en komt zo nodig met een bestrijdingsplan.

2.2 Privacy

Bescherming van persoonsgegevens

Voor een goede vervulling van de toegenomen wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Onduidelijke privacyregels leiden ertoe dat zorgverleners de veilige kant kiezen en daarmee goede hulpverlening in de weg staan.

Voor het vertrouwen in de overheid is het tegelijk van het grootste belang dat zorgvuldig met deze gegevens wordt omgegaan. Burgers hebben daar recht op: het recht op bescherming van persoonsgegevens is een grondrecht en moeten daarom goed geïnformeerd zijn over wat er met hun gegevens gebeurt.

De belangrijkste regels voor de omgang met persoonsgegevens zijn neergelegd in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) welke vanaf 25 mei 2018 geldt. Deze wet legt de gemeente de verplichting op om aantoonbaar alles in orde te hebben voor wat betreft de bescherming van persoonsgegevens.

Bescherming van de privacy kan de gemeente niet alleen. Ook de inwoner uit de gemeente Dalfsen moet bedacht zijn op zijn/haar eigen privacy. De gemeente moet workshops en informatie verstrekken waarmee de inwoner beter zijn/haar eigen privacy te beschermen.

- + De gemeente zet zich in om de inwoners bewust te maken van privacy-risico's en passende maatregelen te laten nemen.
- + Elke medewerker van de gemeente die gevoelige persoonsgegevens verwerkt volgt een privacytraining of heeft een dergelijke training gevolgd;
- + Medewerkers in het sociaal domein ontvangen werkinstructies om een zorgvuldige omgang met gevoelige persoonsgegevens te waarborgen;
- + Medewerkers in het sociaal domein wijzen cliënten zowel schriftelijk als mondeling op hun rechten op het gebied van privacy;
- + Het vergroten van het privacybewustzijn in de gemeentelijke organisatie moet een belangrijk onderdeel uitmaken van de werkzaamheden van de privacy officer en/of de Functionaris voor Gegevensbescherming;

- De gemeente stelt heldere privacystatements op. Hierbij is te overwegen om het instrument PIA (Privacy Impact Assessment) van de rijksoverheid een plek te geven. Onnodig vastgelegde gegevens worden actief opgespoord en verwijderd.
- Niet de angst voor boetes, maar een intrinsieke motivatie om zorgvuldig om te gaan met persoonsgegevens moet de basis vormen voor het voldoen aan privacywetgeving.

Hoofdstuk 3: Zorg

Waar staat de ChristenUnie voor

De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde en waarin iedereen er toe doet en meedoet.

Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uit maakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen.

We hebben een periode van grote bezuinigingen en hervormingen gehad waardoor inwoners veel meer dan vroeger zelf verantwoordelijk zijn geworden voor het regelen van ondersteuning. Dit heeft geleid tot teleurstelling en zorgen. Er zijn ook mensen tussen wal en schip beland. De ChristenUnie blijft inzetten op een mantelsamenleving; het is belangrijk dat mensen elkaar, als het kan, helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden.

De gemeente Dalfsen heeft in de afgelopen periode veel meer taken gekregen en dus een grote verantwoordelijkheid als het gaat om de zorg voor kinderen, jongeren en kwetsbare inwoners. Niet alles in dit proces is goed gegaan, maar de ChristenUnie steunt de veranderingen omdat het goed is om een samenhangend zorg- en preventieaanbod zo dicht mogelijk bij onze bewoners te organiseren. Huisartsen spelen hierin een belangrijke rol. Een goede samenwerking met deze professionals is van groot belang en moet ingevuld worden. Hierbij respecteren we de privacyregelingen / beroepsgeheimen in dit verband.

Uitgangspunt van de ChristenUnie is dat elk mens waardevol is en dat die waarde niet afhangt van prestaties, gezondheid, seksuele geaardheid, afkomst, leeftijd, gewenstheid of geluk. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, te participeren, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is.

3.1 Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding van de (regionale) gezondheidsdienst (GGD) en daarmee voor het uitvoeren van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg.

- ⊕ In alle kernen wordt er (op maat) voor jong en oud ingezet op preventie in de vorm van leefstijlverbetering. Hierbij wordt speciale aandacht gegeven aan het terugdringen van roken en overmatig alcohol gebruik. Voor drugsgebruik zie hoofdstuk 2.

We werken aan rookvrije zones en entrees voor gezonde lucht. Denk aan openbare gebouwen en wachtruimten.

- + De gemeente stelt een gemeentelijke gezondheidsprofiel op voor het ontwikkelen van het lokale gezondheidsbeleid en voor het bepalen van prioriteiten. Het liefst per kern.

3.2 Zorg voor kwetsbare inwoners

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal en met een menselijk gezicht.

In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken. Kerken pakken steeds vaker maatschappelijke taken op. Een mooie ontwikkeling. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen, met inachtneming van de scheiding tussen kerk en staat, om wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken (diaconieën).

De komende tijd zal de gemeente vol moeten inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. Er moet worden gedacht vanuit de zorgvraag van burgers. Een keukentafelgesprek wordt een gesprek waarin de zorgvrager zelf aangeeft wat hij of zij nodig heeft, welke richting van hulpverlening wordt ingezet, wie kan helpen en ondersteunen bij het hervinden van de eigen kracht. Medewerkers voeren namens de gemeente gesprekken met hulpvragers bijvoorbeeld in het Sociaal Wijk Team en in keukentafelgesprekken. Zij krijgen mandaat om toezeggingen te doen over schuldhulpverlening, indicaties voor respijtzorg, Wmo-voorzieningen en jeugdhulp. Alleen dan wordt integraal indiceren mogelijk;

- + Bij aanvragen van inwoners voor ondersteuning door de gemeente wordt een gesprek gevoerd met de aanvrager, samen met andere gezinsleden, mantelzorgers of een onafhankelijke cliëntondersteuner.
- + We maken werk van begrijpelijke communicatie in gesprekken en brieven. Eenvoudig taalgebruik is voor de ChristenUnie een speerpunt in de brieven (en ook algemeen). De aanvrager wordt indien gewenst actief ondersteund door een onafhankelijke adviseur bij het formuleren van een hulpvraag en bij het kiezen van de juiste oplossingen.
- + Pgb-gebruik moet mogelijk blijven. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.
- + Een eigen bijdrage voor zorg / ondersteuning mag niet leiden tot zorgmijding die vervolgens weer leidt tot nog zwaardere zorgbehoefte.
- + De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.
- + De gemeente werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken en Sociaal Wijk Team aan de aanpak van laaggeletterdheid.

Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die mantelzorger zijn geworden. Professionals ondersteunen de mantelzorgers en niet andersom. Dit vraagt om maatwerk en het betrekken van mantelzorgers bij het beleid. Mantelzorgers worden actief betrokken bij de keukentafelgesprekken. Hierbij is er aandacht voor de zorg die zij leveren en wordt hen gevraagd wat zij nodig hebben om deze zorg te kunnen blijven geven. Speciale aandacht zal gegeven worden aan de jonge mantelzorgers.

- + De gemeente zoekt mantelzorgers actief op en wijst mensen die mantelzorger zijn of zijn geworden actief op ondersteuningsmogelijkheden.
- + De gemeente ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening;
- + Wij pleiten voor een ruim budget voor mantelzorgondersteuning.

Vrijwilligers

De gemeente kent vele vrijwilligers en is trots op al het werk wat vrijwilligers verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Daarom wil de gemeente vrijwilligerswerk faciliteren en niet moeilijker maken door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk met behoud van/naast een uitkering, maar ook voor het geven van mantelzorg naast een baan en het activeren en helpen integreren van vluchtelingen door middel van vrijwilligerswerk.

- + Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen;
- + De gemeente heeft zorg en aandacht voor haar vrijwilligers en stimuleert ook andere organisaties "zuinig" te zijn op haar vrijwilligers en vrijwilligers niet te "overvragen"
- + De gemeente voert actief beleid om jongeren enthousiast te maken voor vrijwilligerswerk.
Wij pleiten ervoor om te blijven inzetten op maatschappelijke stages door jongeren en vinden dat de gemeente hierbij de samenwerking met de scholen moet zoeken. Ook andere maatschappelijke organisaties kunnen hierbij worden betrokken.

Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn steeds minder GGZ-bedden, problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. Mensen die verward gedrag vertonen verdienen aandacht en horen niet in een politiecel. Ze verdienen de aandacht van hun omgeving en hulp. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor burens die 'anders' zijn.

- ⊕ Samen met welzijnswerk, de politie en de GGZ worden afspraken gemaakt hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ;
- ⊕ We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen.

Iedereen telt mee en doet mee.

De ChristenUnie wil zich inzetten voor een inclusieve samenleving waarin mensen met een beperking zo veel mogelijk zelfstandig mee kunnen doen. Om die reden willen wij een inclusie-agenda opstellen voor Dalfsen om zo werkelijke stappen te maken naar de inclusieve samenleving.

De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners;

De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Dalfsen en zich er zelfstandig kunnen redden.

De gemeente werkt aan het ontwikkelen én uitvoeren van een lokale inclusie-agenda. De doelgroep wordt hier actief bij betrokken.

Er komt een campagne om de acceptatie van handicaps en beperkingen te bevorderen.

De gemeente Dalfsen zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten;

Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag moeten langer thuis blijven wonen. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. Wij vinden dat de gemeente Dalfsen daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft.

Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn en uitnodigen tot ontmoeting en activiteiten. Het sluiten en centreren van voorzieningen is voor ons dan ook een punt van zorg en aandacht. De digitale communicatie en dienstverlening is hierbij ook van groot belang. Deze moet voor iedereen bereikbaar zijn.

- ⊕ Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- ⊕ De gemeente biedt de Blijverslening aan zodat particulieren hun woning makkelijker kunnen aanpassen.
- ⊕ Er komen afspraken met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zware zorg nodig hebben.
- ⊕ Er zijn voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.

- + De openbare ruimte moet veilig en toegankelijk zijn en ruimte bieden voor ontmoeting.

Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Daarom verdienen ouderen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. Wij hebben hier oog voor en zetten ons in om eenzaamheid te bestrijden.

- + Wij willen dat voorzieningen met een sociale functie openblijven, waarbij zelfbeheer een mogelijkheid kan zijn.
- + Sport en bewegen wordt ook voor ouderen een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid.
- + De ChristenUnie wil dat ouderen ouder dan 75 jaar en alleengaanden ouder dan 70 jaar standaard een bezoek krijgen vanuit het Sociaal KernTeam / welzijnsorganisaties om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheid, mishandeling of alcoholverslaving op te sporen.
- + Zingeving wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag (keukentafelgesprek) een bespreekbaar onderwerp, zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken of andere religieuze organisaties.
- + Dalfsen wordt een dementievriendelijke gemeente.
- + De website van de gemeente is 'ouderenproof'. Per kern is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is.
- + Samen met de bibliotheek en/of andere welzijnsorganisaties wordt een cursus aangeboden om ouderen zo nodig meer digitaal-vaardig te maken. Hierbij kunnen ook jongeren worden ingezet als "digi-maatje" voor de oudere.

Verslaving

Mensen zijn te waardevol om zich te verliezen in verslavingen aan alcohol, roken, drugs, seks en/of gokken. Wij willen dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Niet alleen gericht op alcohol en softdrugs maar ook gameverslaving en het gebruik van synthetische drugs. De opkomst en acceptatie van het gebruik hiervan is zorgelijk. Voorlichting moet vooral gericht zijn op preventie. De risico's van het gebruik van pillen als XTC en MDMA zijn groot. Voorlichting op scholen en bij feesten moet vooral gericht zijn op preventie en pas dan op het veilig gebruik en controle ervan.

(zie voor meer over dit onderwerp, hoofdstuk 2 Veiligheid).

Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. We werken hierbij samen met centrumgemeente

Zwolle. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

- + Niemand in Dalfsen slaapt buiten zijn / haar wil op straat
- + Jongeren en gezinnen in de opvang krijgen speciale aandacht

Prostitutie

Prostitutie is geen gewoon beroep. Mensen zijn te waardevol om te werken in de prostitutie. Prostitutiecontrole en controle door de GGD vindt structureel plaats, ook om prostituees te kunnen benaderen om hen te bewegen met behulp van een uitstapprogramma, het werk in de prostitutie achter zich te laten.

(Zie voor meer over dit onderwerp hoofdstuk 2 Veiligheid)

Onder jongeren speelt sexting en grooming een steeds grotere rol. We vinden het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.

- + Sociaal Kern Team/professionals volgen een training om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen en maken afspraken met de politie over handhaving, melding en begeleiding.
- + Op scholen wordt, zowel aan de ouders als aan jongeren, voorlichting gegeven over sexting, grooming en loverboys.

3.3 Zorg voor vluchtelingen

De gemeente Dalfsen is verantwoordelijk voor goede opvang van vluchtelingen. Mensen die voor eigen veiligheid huis en haard hebben verlaten moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met het leren van de taal, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. Voor het leren van de taal vragen wij nadrukkelijk extra aandacht. Wij pleiten allereerst voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers) verdienen bijzondere aandacht.

De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar moet ook bewaken dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Dit kan door (tijdelijk) extra huisvesting te realiseren, en door het verbouwen van bijvoorbeeld kantoorpanden tot woningen.

Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de Nederlandse normen en waarden leidend zijn.

- ⊕ De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor het, verspreid over de kernen, huisvesten van statushouders. Indien nodig worden er extra (tijdelijke) woningen of alternatieve woonvormen gerealiseerd.
- ⊕ Activiteiten vanuit de samenleving die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd.
- ⊕ De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen.

Hoofdstuk 4: Gezin, jeugd en onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Dalfsen moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben deze zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen en dat de zorg past bij de identiteit van het gezin.

4.1 Zorg voor kinderen en jongeren

Investeren in gezinnen

Het is hoog tijd om meer aandacht te besteden aan sterke en liefdevolle gezinnen. De geboortezorg moet niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom willen we ouders ondersteunen door ouderschapscursussen via consultatiebureaus aan te bieden.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Steeds meer raken we hiervan doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vechtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. Meer aandacht in de prenatale voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vader- en moederschap;

- ⊕ De gemeente ondersteunt preventief echtscheidingsbeleid en hulp na een scheiding zoals het project Scheiden doe je samen
- ⊕ Ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn;

Effectieve ondersteuning

Door de jeugdzorg te decentraliseren heeft het Rijk het vertrouwen uitgesproken in gemeenten dat zij samen met de jeugdzorgaanbieders de jeugdhulp kunnen organiseren. Om de transformatie te laten slagen zal er verder ingezet gaan worden op preventie en vroeg-signalering, zodat kinderen tijdig worden ondersteund en geholpen. Want ouders en kinderen zijn erbij gebaat als op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is. Zo licht of zo zwaar als nodig is. Hiervoor is nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals een plan maakt.

In het hulpverleningstraject willen we namelijk de eigen kracht en de netwerken van gezinnen inzetten en versterken.

Jeugdhulp moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben. Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dichtbij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit kan door het onderwijs samen met jeugdzorg arrangementen te laten ontwikkelen of de jeugdzorg op scholen spreekuren te geven. Zo wordt ingezet op preventie en wordt voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. Tegelijkertijd ondersteunt het de leerkracht die met zijn of haar zorgen over een kind, samen met de ouders, terecht kan bij een professional, die de zorg overneemt. Daarbij is onderling vertrouwen van essentieel belang.

Wij willen extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen. Investeren kan door goede vindbaarheid en verwijzingen, opname in jeugdbeleidsplan, bekendheid bij hulpverleners en aandacht.

- + Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken en daarbij is de aanpak van één gezin, één plan, één coördinator belangrijk.
- + Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit en aansluiting bij identiteit;
- + Ouders/gezinnen worden gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg niet heeft ingekocht.
- + Jonge mantelzorgers worden optimaal ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben.
- + De gemeente ondersteunt de werving van pleegouders, zodat kinderen, als dat wenselijk is, opgevangen kunnen worden in hun eigen omgeving.
- + Om gezondheidsproblemen tegen te gaan en het (sociaal) welzijn te bevorderen, zorgt de gemeente ervoor dat ieder kind de mogelijkheid krijgt om te sporten.
- + Voorlichting over digi-veiligheid op scholen en aan ouders. Kinderen (en nog liever iedereen) bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media.
- + Het stimuleren en bevorderen van psychische gezondheid bij kinderen en ouders, extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren.

- + De gemeente zorgt, samen met de zorgpartners, voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.

Kindermishandeling en Huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen kindermishandeling. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling. Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Dalfsen. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder een dak geboden kan worden. De registratie bij Veilig Thuis en bij de politie moet zo zijn dat het duidelijk is welke vorm van huiselijk geweld er speelt. Zo kan er snel passende handhaving en zorg ingezet worden.

- + Al bij de zwangerschap vindt er screening plaats op hoog risicosituaties.
- + Consultatiebureaus bieden begeleiding in het omgaan met huilgedrag van baby's.
- + Wij zetten ons in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, Sociaal KernTeam en Veilig Thuis.

4.2 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Wij zijn voor de vrijheid van onderwijs. Ouders moeten, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen. De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren.

Al het onderwijs is bijzonder. De scholen in Dalfsen zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. Voor het openbaar onderwijs heeft het gemeentebestuur een eigen verantwoordelijkheid, ook als het gaat om het de bereikbaarheid van dit onderwijs. De gemeente en het onderwijs delen wel de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In Dalfsen biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk van de kern waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders.

De onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor Passend Onderwijs. Het is heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor die bepaalde school nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en samenwerkingsverbanden benut. Denk aan het integraal indiceren.

Voor het versterken van preventie en vroeg-signalering werkt de gemeente zoveel mogelijk faciliterend samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

Kleine scholen zijn vaak scholen die sterk geworteld zijn in hun omgeving. De ChristenUnie heeft zich zowel op landelijk niveau als op het niveau van de gemeenten altijd ingezet voor kleine scholen en zal dat blijven doen.

Er is een sterke tendens in de samenleving om kinderen eerder te laten beginnen met leren. Wij vinden dat dit een keuze is van ouders zelf. In het geval er sprake is van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op de mogelijkheden van Vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

De toenemende trend om onderwijsinstellingen en kinderopvang samen te voegen tot Integrale Kindcentra (IKC's) biedt aan de ene kant kansen om kinderen vanaf heel jong een doorlopende leerlijn aan te bieden. Tegelijk mag lokale of regionale samenwerking geen inbreuk vormen op de autonomie van besturen en de identiteit van scholen. Vrijheid van onderwijs vraagt een terughoudende overheid. Samenwerking is goed, samenwerking afdwingen niet.

Daar waar door een teruglopend leerlingaantal scholen bedreigt worden met opheffing moet de gemeente tijdig met de schoolbesturen in gesprek gaan. Goede bereikbaarheid van onderwijs dichtbij huis blijft een belangrijk uitgangspunt als het gaat om de huisvesting. Het samenvoegen van scholen mag nooit ten koste gaan van de identiteit van de school.

Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt. Zeker als het gaat om kwetsbare jongeren. Dit kan door bijvoorbeeld de inzet van vrijwillige mentoren.

Onderwijs, overheid en arbeidsmarkt moeten meer gaan samenwerken. Dat kan door actief de samenwerking te zoeken, maar bijvoorbeeld ook door dat de gemeente in haar aanbesteding aan plaatselijke aannemers de eis stelt dat stageplekken worden mogelijk gemaakt. Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval. Zoveel mogelijk jongeren in Dalfsen halen hun startkwalificatie.

- + Basisonderwijs dicht bij huis moet mogelijk blijven
- + In Dalfsen krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving.
- + Er komt extra begeleiding vanuit het wijkteam in samenwerking met het onderwijs voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan.

- + De onderwijsvrijheid mag niet beperkt worden doordat ouders de financiële consequenties van dat vervoer niet kunnen dragen.
- + In samenwerking met het onderwijs worden spijbelen en schooluitval krachtig tegengegaan.
- + Het voorkomen en tegengaan van pesten (ook digitaal), agressie en seksuele intimidatie (sexting), is een belangrijk aandachtspunt en moet worden vast gelegd in beleid.

Hoofdstuk 5: Werk en Inkomen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen. Soms is het moeilijk aan een baan te komen. En er zijn daarnaast teveel mensen die ondanks een baan dicht bij of zelfs onder de armoedegrens leven.

We leven in één van de rijkste landen ter wereld, maar ook in Nederland is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Dalfsen aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken. Wij zetten ons in voor een positief bijstandsbeleid.

Aan het werk

De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs (al dan niet in de gemeente Dalfsen gevestigd) actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn.

Voor mensen met beperkingen moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten, of dat nou betaald of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in en stimuleert bedrijven hier ook actief in. Misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen) dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen moet worden aangepakt. Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd.

Wij vinden het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving kan, zeker voor het welbevinden van iemand, heel waardevol zijn. En dat geldt ook voor de maatschappij.

Met de Participatiewet is de rol van de Sociale Werkvoorziening veranderd. Dit vraagt een zorgvuldig proces waarbij de expertise niet verloren mag gaan. Tegelijk zijn gemeenten verplicht beschut werk te bieden. Wij zijn voor een coöperatieve samenwerking tussen Sociale werkplaats en werkgevers.

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook hier geldt: hoe eerder, hoe beter. Aan nieuwkomers wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen.

- + De gemeente heeft bijzondere aandacht voor laaggeletterdheid, om de kans op een baan te vergroten.
- + De gemeente neemt, in samenwerking met bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen.
- + De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken;
- + Als de gemeente helpt mag een tegenprestatie worden verwacht. Daarbij is het belangrijk dat zoveel mogelijk wordt ingezet op de eigen kennis en talenten van mensen.
- + Ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re)integratie-trajecten (leerwerktrajecten) bieden worden beloond. Ondersteuning, waardering en publiciteit kunnen hiervan deel uitmaken.
- + Omdat het belangrijk is dat mensen gaan bewegen en eventueel een taak op zich nemen, krijgen sportverenigingen een rol bij integratie
- + De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers-)werk te krijgen.
- + In Dalfsen komt een lokaal experiment met regelarme bijstand binnen de grenzen van de wet.
- + In Dalfsen komt er maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten, Bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones en door het mogelijk te maken een eigen bedrijfje of onderneming te starten met behoud van uitkering.

Armoede en preventie

Ook in Nederland is er sprake van armoede. In Nederland leven ruim 400.000 kinderen in armoede. In Overijssel loopt 1 op de 10 kinderen het risico om in armoede op te groeien. In Dalfsen gaat het om 650 kinderen en jongeren tot 20 jaar. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen, werkende ouders heeft. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Een vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat moet zoveel mogelijk worden doorbroken.

- + Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de kernen.
- + De gemeente spreekt met woningcorporaties en energieleveranciers af dat betalingsachterstanden tijdig worden gemeld en er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij

gezinnen met kinderen.

De gemeente kijkt ook kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser

- + De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen wordt zo laagdrempelig mogelijk gemaakt.
- + Onder andere scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het Sociaal Kern Team.
- + Bij regelingen voor minima moet de gemeente rekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.
- + Eén schuldenaar, één regisseur.

Schulden

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook schuldeisers en samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen moet de gemeente snelle en toegankelijke schuldhulpverlening bieden. Ingewikkelde bureaucratie moet zoveel mogelijk worden vermeden.

Het hebben van schulden levert veel stress op en leidt vaak tot geestelijke en lichamelijke klachten. De aanpak van schulden heeft dus haast.

Wachttijden moeten zoveel mogelijk worden beperkt en als een schuldhulptraject start moeten schuldeisers zo snel mogelijk worden geïnformeerd. Om een eventuele wachttijd te benutten moet het bij de eerste melding gebruikelijk zijn ook andere beschikbare partners in te schakelen. Vrijwilligersorganisaties moeten hierbij ook op steun van de gemeente kunnen rekenen. Dat kan zijn financieel, maar ook in praktische zin, in de aansturing of in kennisoverdracht. En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op onze steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie of vervoersmiddel.

- + Na aanmelding moet iemand binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen;
- + Wachttijden worden zoveel mogelijk benut. Bijvoorbeeld door mensen 'huiswerk' te geven, maar ook actief samen te werken met partners als Schuldhulpmaatje, maatschappelijk werk, de Voedselbank of de diaconie.
- + De gemeente maakt als regisseur concrete afspraken met deze partners om de hulp te stroomlijnen en biedt daarin ondersteuning aan.
- + Bij dakloosheid door huurschuld wordt gewerkt aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen; wel als vroegsignaleerder van betalingsachterstanden. Gezinnen met kinderen die te maken hebben met (dreigende) dakloosheid komen in aanmerking voor urgentie.
- + In sommige gevallen moet het mogelijk zijn om schulden af te lossen door maatschappelijke inzet.

Hoofdstuk 6: Kunst, cultuur en sport

Waar staat de ChristenUnie voor?

Cultuur vormt de ziel van het dorp. In cultuur wordt de historie van de gemeente en de manier van samenleven van mensen weerspiegeld. In de cultuursector werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van onze samenleving. In cultuur vinden mensen ontspanning en betekenis. Cultuur draagt bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning. De ChristenUnie ziet meerwaarde van groepen mensen die gezamenlijk hun vrije tijd besteden en zet daarom in op het ondersteunen van verenigingen rondom cultuur. Daarbij vinden wij het belangrijk dat kinderen zich leren uitdrukken in muziek, dans en creativiteit. Dat draagt bij aan de individuele ontwikkeling van kinderen en jongeren en daarmee aan een krachtige en creatieve samenleving. De inzet van de gemeente dient gericht op het stimuleren van deelname, kennismaking en aansluiting van cultuur op het onderwijs aan kinderen en jongeren.

Wij pleiten voor cultuur en sport in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Investeren in dure cultuurgebouwen is soms nodig maar moet kritisch beoordeeld worden op nut, noodzaak en de financiële haalbaarheid en houdbaarheid op lange termijn.

De komende jaren moet het voor iedereen herkenbaar zijn dat er een stukje unieke en oude geschiedenis is gevonden.

- + Evenementen in Dalfsen moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs en roken).
- + De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen, sportverenigingen en culturele voorzieningen.
- + De schat van Dalfsen expliciet zichtbaar maken in de kern Dalfsen.

Monumentenbeleid en musea

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale en regionale geschiedenis vindt zorgvuldig plaats. Eventueel wordt hiervoor ondersteuning gegeven aan historische verenigingen, musea en archieven. Zij hebben een cultuurhistorisch belang. Enerzijds om te bewaren en te beheren, anderzijds om door te geven en te leren. Het biedt ook kansen om mensen te (re)activeren. Wellicht kan de regio een rol spelen bij de bekostiging of kunnen derde (particuliere) partijen worden aangetrokken.

Kerken zijn als religieus erfgoed vaak beeldbepalend en drager van onze culturele identiteit. De komende jaren zullen meer kerkgebouwen hun functie verliezen. Ze komen leeg te staan of kampen met achterstallig onderhoud. Wij vinden het belangrijk dat dat er lokaal zicht is op

het aantal kerken en de staat ervan. Vooral ook om kansen voor herbestemming niet te missen en samen met de provincie op tijd in te zetten op behoud van het religieus erfgoed.

- + De gemeente ontwikkelt samen met de provincie een visie over de toekomst van leegstaande/monumentale kerkgebouwen in Dalfsen

Bibliotheken

Bibliotheken zijn van belang voor het leesonderwijs aan onze kinderen, het bestrijden van laaggeletterdheid en bieden alle inwoners leesplezier en toegang tot informatie (ook digitaal). In Dalfsen en de kernen hebben de bibliotheken een plek binnen de Kulturhusen. Dit past ook binnen de nieuwe rol van de Bibliotheken. Meer en meer gaan zij samen met andere organisaties het maatschappelijk hart vormen in de kernen. Bibliotheken moeten ook in Dalfsen uitnodigend en toegankelijk zijn voor iedereen. Om er boeken te lenen, te lezen, cursussen te volgen en elkaar te ontmoeten. Wij vinden dat de bibliotheken ruimte moeten krijgen om hun taak goed te kunnen uitvoeren.

Gebouwen en sportvelden

Beleid op de gebieden sport, cultuur en recreatie richt zich vooral op stimulering van deelname, ondersteuning en faciliteren van verenigingen en initiatieven. Er moet sprake zijn van een gedegen voorzieningen- en accommodatiebeleid. Daarbij zet de ChristenUnie in op toegankelijkheid en bereikbaarheid. Zowel financieel als praktisch.

De focus van de gemeente dient te liggen op de breedtesport en amateurverenigingen, en niet op de topsport en geprofessionaliseerde instellingen. De gemeente moet goed in beeld hebben wat de behoeften zijn aan voorzieningen op het gebied van sport en daar een (financiële) meerjarenplanning voor maken. Accommodaties zijn kostbaar en het is van belang dat verenigingen in redelijkheid bijdragen aan exploitatie en onderhoud.

In het accommodatiebeleid van de gemeente wordt getracht alle verenigingen op een passende en eerlijke maar ook financieel gedegen wijze te bedienen. Gebouwen worden zo veel mogelijk multifunctioneel benut.

- + De ChristenUnie wil dat de exploitatielasten van accommodaties naar beneden gaan door in te zetten op lagere energielasten door het verduurzamen van gebouwen en lichtinstallaties.
- + Stem accommodatiebeleid af met omliggende gemeenten om na te gaan waar je elkaar kunt versterken en waar je elkaar niet moet beconcurreren.

Sportstimulering

Sporten is niet alleen gezond en leuk maar sport bindt ook samen. Belangrijk voor jongeren. Sportstimulering en specifiek het betrekken van minima, ouderen, mensen met een beperking en mogelijk andere doelgroepen is daarom een speerpunt. Wij pleiten voor open clubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

Het creëren of uitbreiden van fiets-, wandel-, nordic walking en/of hardlooproutes is een doeltreffende en kostenvriendelijke manier om zowel bebouwde als natuurlijke omgeving voor recreatie en beweging toegankelijk te maken. Daarnaast kan worden onderzocht of het mogelijk is om de bestaande ijsbanen multifunctioneel in te zetten zodat er ook kan worden hardgelopen en geskeelerd.

- + Bij de aanleg van woonkernen wordt uitgegaan van de mogelijkheid tot 'ommetjes'. Hierbij kunnen natuurorganisaties uit de eigen gemeente behulpzaam zijn.
- + Kernen krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor publieke fitnessapparaten.
- + Bij kinderspeelplaatsen mag niet worden gerookt.
- + Alcohol en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. Een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen kan hier een mooi instrument voor zijn. Het roken nabij sportgelegenheden (w.o. kantines) en op sportparken wordt verboden.
- + De mogelijkheden voor hardloop- en skeeler-accommodaties in de kernen zal worden onderzocht.

Hoofdstuk 7: Economie

Waar staat de ChristenUnie voor?

De lokale overheid speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Een sterke economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om de kwaliteit van leven. Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, er coöperatieve relaties ontstaan, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent.

Het MKB is onmisbaar voor de lokale werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid. De ChristenUnie komt op voor ondernemers.

De ChristenUnie in Dalfsen wil blijven investeren in goede infrastructuur en optimale bereikbaarheid. Ook digitaal. De gemeente moet goede voorwaarden scheppen om lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Zij stelt zich op als een partner voor ondernemers.

- + Alle inzet is gericht op het aantrekken van duurzame werkgelegenheid.
- + Dalfsen zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente, de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid. We maken optimaal gebruik van Regio Zwolle en Kennispoort

- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; Bij alle aanbestedingen is social return een voorwaarde.
- + Voor ondernemers is er één (digitaal) loket waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Bij meer complexe zaken zorgt de gemeente voor een casemanager die een ontwikkeling integraal begeleidt.
- + De inkoop van de gemeente dient zoveel mogelijk lokaal en/of regionaal en duurzaam te gebeuren.
- + Het MKB moet eerlijk toegang krijgen tot gemeentelijke aanbestedingen.
- + ZZP-ers worden begeleid en praktisch ondersteund, bijvoorbeeld door de beschikbaarheid van goed en snel internet voor de hele gemeente te bevorderen, één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers en laagdrempelige flex-plekken (mogelijk in het gemeentehuis) open te stellen voor start-ups.
- + Bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte zorgt de gemeente ervoor dat ondernemers nauw worden betrokken bij de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente ondernemers niet frustreert, maar motiveert door alle ondernemers binnen 30 dagen te betalen.
- + De gemeente faciliteert indien mogelijk initiatieven om glasvezel in het buitengebied gerealiseerd te krijgen.

ZZP-ers

Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP-er). Soms verdienen zij te weinig om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruik maken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen.

Het voeren van een bedrijf aan huis moet voor een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt. Gemeenten kunnen randvoorwaarden, zoals een goede infrastructuur, bevorderen.

- + ZZP-ers worden begeleid en praktisch ondersteund, bijvoorbeeld door de beschikbaarheid van goed en snel internet voor de hele gemeente te bevorderen, één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers en laagdrempelige flex-plekken open te (laten) stellen voor start-ups.

Bedrijventerreinen met toekomst

De ChristenUnie zet zich in voor de samenwerking tussen ondernemers op de bedrijventerreinen om deze up-to-date te houden en verduurzaming te stimuleren. Ze moeten aantrekkelijk blijven voor vestiging van bedrijven.

- + Bedrijventerreinen in Dalfsen hebben goede faciliteiten, zijn digitaal goed bereikbaar (glasvezel) en worden steeds duurzamer ingericht. Bij voorkeur functioneren zij klimaatneutraal.

- + Bedrijventerreinen zijn optimaal ontsloten voor verkeersbewegingen. Bereikbaarheid en veiligheid voor fietsverkeer is een bijzonder aandachtspunt.
- + Geen nieuwe bedrijventerreinen, als er geen duurzame oplossing is voor leegstand op oude bedrijventerreinen.
- + Verkenning van de behoefte voor aanvullend bedrijventerrein (na)bij de kern Dalfsen is zeer wenselijk. Het huidige terrein is nagenoeg vol en de geplande uitbreidingsmogelijkheden richting Oosterdalfsen voor een woon-werk functie is wegbestemd.

Bloeiende winkelcentra

De detailhandel verandert van aard en structuur. Digitaal winkelen neemt nog steeds toe. Hierop moet worden ingespeeld, waarbij we rekening moeten houden met de leefbaarheid van de kernen en de aantrekkelijkheid van de winkelgebieden. Deze gebieden zijn niet alleen voor inwoners, maar ook voor toeristen en publiek uit de regio (denk aan inwoners Zwolle).

- + We werken aan vitale winkelkerengebieden in de grotere kernen. Om het winkelgebied meer te concentreren kunnen winkelbestemmingen buiten deze winkelkerengebieden gewijzigd worden in woonbestemmingen.
- + Er komen geen winkelcentra in het buitengebied (grootschalige winkels/ outletcentra), om een levensvatbare middenstand overeind te houden.
- + De uitwerking van de centrumvisie van de kern Dalfsen vraagt de komende jaren om planvorming van diverse deelgebieden. De oostelijke entree heeft prioriteit.
- + In de kernen worden functies zoveel mogelijk behouden en waar mogelijk gecombineerd.

Koopzondag

Het instellen van koopzondagen zien wij als een ongewenste stap richting een 7/24-economie. Zo'n economie heeft tot gevolg dat er te weinig sprake is van een gezamenlijk rustmoment. Een collectieve rustdag komt de samenleving (en zeker de betreffende ondernemers en medewerkers) ten goede in mogelijkheden van ontspanning en ontmoeting. Vanuit onze christelijke levensovertuiging is de zondag de daarvoor aangewezen dag. God geeft ons zes dagen om te werken en een zevende dag om te rusten.

We zien daarnaast dat onze winkelcentra door veel kleine zelfstandigen wordt ingevuld. Dit geeft juist in onze kernen een eigen kleur en hierop zijn we zuinig. Deze lokale kleur en bijpassende rustmomenten laten we niet door de macht van grote(re) winkelketens te niet doen. De ChristenUnie blijft zich verzetten tegen invoering en/of uitbreiding van het aantal koopzondagen.

- + Geen (verruiming van) zondagsopenstelling van winkels.
- + Geen verplichte zondagsopenstelling: ondernemers mogen niet contractueel of mentaal gedwongen worden om op zondag hun winkel te openen.

Toerisme:

In een groene gemeente als Dalfsen zullen steeds weer mensen uit de regio of het hele land gebruik maken van recreatieve voorzieningen. Toerisme is een economische factor van formaat. Een taak en kans voor ondernemers. Bij de verdere ontwikkeling dient rekening gehouden te worden met een verantwoorde belasting van de natuur en voldoende spreiding van de toeristische druk gedurende het hele jaar. De samenwerking in het Vechtdal is belangrijk, omdat dit een landelijk merk is. Een doorgaande vaarverbinding naar het oosten kan een goede stimulans zijn, maar moet zich wel verhouden tot de natuurwaarden van de (toekomstige) Vecht.

Met betrekking tot verblijfsrecreatie streven we naar kleinschaligheid; aan kamperen bij de boer wordt medewerking verleend. In het prachtige maar kwetsbare Vechtdal (in enge zin) is geen ruimte voor nieuwe (recreatieve) bebouwing of infrastructuur, maar dient met name gebruik gemaakt te worden van bestaande contactpunten.

Ten slotte wordt de ontwikkeling van conferentiecentra c.a. positief beoordeeld. Het zou goed zijn om in het kader van toerisme enkele publiekstrekkingen in de gemeente te hebben. We waarderen ondernemers die slecht-weervoorzieningen of mogelijkheden voor verbreding van toeristisch seizoen willen realiseren. Kunstwegen kunnen hierbij ondersteunend werken

Samen met recreatie- en toeristische ondernemers wordt een plan opgesteld waarin verblijfsrecreatie in de gemeente Dalfsen wordt gestimuleerd.

- ⊕ Dalfsen heeft in z'n geheel kenmerken van een recreatiegebied. We zetten in op een vriendelijke omgeving voor fietsen, wandelen en struinen.
- ⊕ Naast de ontsluiting van toeristische trekpleisters wordt ingezet op een optimale ontsluiting van fietsverbindingen, voor zowel het recreatie als het woon-werk (school)verkeer.
- ⊕ Vechtdalpromotie vindt plaats samen met betreffende gemeenten, onze inwoners en lokale ondernemers.

Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. Al vanaf het begin. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft hart voor boeren. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving. Jonge boeren verdienen een goede toekomst.

- ⊕ Bij het opstellen van de visie op het buitengebied wordt ingezet op een toekomstbestendige agrarische sector.

- ⊕ Om verloedering tegen te gaan, ontwikkelt de gemeente beleid voor Vrijkomende Agrarische gebouwen (VAB). "Slopen voor kansen" de komende jaren goed benutten, mede om het probleem van de asbestsanering tijdig op te lossen.
- ⊕ De ChristenUnie vindt dat landbouwbedrijven zich primair moeten richten op de agrarische sector, op het in stand houden van het agrarisch gebied. Ondergeschikt daaraan krijgen landbouwbedrijven ruimhartig de mogelijkheid nevenactiviteiten uit te voeren zoals landschapsonderhoud, toerisme etc.
- ⊕ Landbouwondernemingen krijgen de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage levert aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap.
- ⊕ Landbouwondernemingen zijn veelal familiebedrijven. Opvolging moet mogelijk gemaakt worden en hiervoor kan uitbreiding van een agrarisch bedrijf nodig zijn. Een bestaansmogelijkheid voor twee gezinnen op een bedrijf moet kunnen. Schaalvergroting houdt altijd rekening met volksgezondheid, (brand)veiligheid en dierenwelzijn.
- ⊕ Boeren krijgen een adequate vergoeding voor natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbeheer.
- ⊕ We stimuleren de ontwikkeling van een programma waarbij inwoners (jong en oud jaarlijks) agrarische bedrijven kunnen bezoeken. Kennis over en beleving van voedselproductie kan zo gedeeld worden.

Hoofdstuk 8: Energie, klimaat en milieu

Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij hebben als rentmeesters de taak om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling van de lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid. De ChristenUnie zet daarom in op een snelle en volledige energietransitie binnen één generatie. Er is geen tijd te verliezen. Een schone en circulaire economie levert veel op voor ons en voor volgende generaties: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol.

Wij willen zo snel mogelijk af van olie, gas en kolen als energiebron en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, de woningen en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energieneutrale huizen worden de norm. Materialen die de Schepper ons geeft willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in Nederland.

8.1 Energieke gemeente

Duurzaamheidsparagraaf

Een energietransitie vraagt enerzijds om creatieve initiatieven en tegelijk een lange adem. Duurzaamheid pakt de gemeente integraal aan: het onderwerp wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen.

De gemeente geeft zelf bij voortduring het goede voorbeeld en stimuleert binnen haar mogelijkheden inwoners en bedrijven. Hiervoor is een eenduidig gemeentelijk contactpunt beschikbaar voor particulieren en bedrijven.

Naast de eigen rol maakt de gemeente ook inzichtelijk op welke wijze binnen de gemeente Dalfsen de energietransitie plaatsvindt. De ChristenUnie ziet de meting (en prognose) van CO₂-productie naar nul als norm en wil dit permanent in beeld. Hiermee is voor iedereen de opgave en het resultaat inzichtelijk. Dit motiveert de benodigde omslag.

Participatie

Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden als het gaat om plannen voor energieopwekking - zoals windmolens, zonneparken en bioinstallaties - en kunnen meeprofiten van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. Participatie kan op allerlei manieren: van een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving tot een aandeelhouderschap van inwoners/coöperatie. Belangrijk is wel dat het participeren voor iedereen bereikbaar is (dus ook voor de kleinere

portemonnee). Participatie gaat bij voorkeur hand in hand met de levering van groene stroom aan inwoners/bedrijven.

Coöperaties, verenigingen en stichtingen op lokaal niveau, zoals de 5 duurzame dorpen, zijn van groot belang en verdienen steun. We vinden een gemeentedeekkend netwerk van duurzaamheidsclubs belangrijk.

Samenwerking met de provincie Overijssel is van belang om synergievoordelen te bereiken.

Afscheid nemen van gas

De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een huiseigenaar en vraagt de komende jaren om voorlichting, stimulering en ondersteuning (arrangementen). Een eigenaar / huurder moet op één plek terecht kunnen voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn eigen woning aan te passen aan de toekomst. Bij de aangeboden oplossingen zou het lokale bedrijfsleven een grote rol moeten spelen. Bij het financiële arrangement kan de gemeente een rol spelen (zo mogelijk samen met de provincie) door een revolverend fonds op te richten en daardoor andere investeerders aan te trekken.

Woningcorporaties maken plannen om per 2030 energieneutrale huurwoningen te hebben. Voor nieuwbouw geldt "geen gasaansluiting" tenzij er écht geen reëel alternatief mogelijk is. We gaan voor het versneld onafhankelijk zijn van aardgas per 2040.

Zon

Het wordt tijd dat de grote lege daken van gebouwcomplexen (industrieel, utiliteit, agrarisch) gevuld gaan worden met zonnepanelen. De gemeente zet zich in om energiecoöperaties te starten, zodat bewoners samen met private partijen met elkaar kunnen investeren in en profiteren van zonne-energie.

Benutten van daken gaat voor het inrichten van grootschalige zonneparken. De zonneparken vragen om multifunctioneel gebruik van de onderliggende grond en goede inpassing in het landschap.

Wind

Plaatsing van kleinschalige windmolens kunnen voor buurten en kleine kernen een invulling betekenen voor de beoogde energietransitie. Het is zinvol om de mogelijkheden hiervoor te verkennen.

Energiebesparing industrie

Industrie is verreweg de grootste gebruiker van energie. De lokale industrie wordt uitgedaagd om met elkaar een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken (onderling, maar ook met omwonenden), brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden.

Energieopslag: Buurtbatterij

Zodra de Salderingsregeling (mogelijk in 2023) wordt stopgezet, wordt het voor bezitters van zonnepanelen interessant om energie op te slaan in batterijen. Momenteel worden de eerste experimenten gedaan met zogenaamde Buurtbatterijen. Dit zijn gedeelde batterijen waar je als wijk gebruik van kunt maken. De gemeente zal met de netbeheerder in gesprek gaan om te onderzoeken of en waar buurtbatterijen een waardevolle inpassing kunnen krijgen.

- + Duurzaamheid pakt de gemeente Dalfsen integraal aan: het onderwerp wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen.
- + De gemeente ontwikkelt (samen met de provincie) een strategie om de energietransitie vorm te geven.
- + De ChristenUnie stimuleert particuliere initiatieven (zoals energiecoöperaties) op het gebied van de klimaatopgave. Naast de vijf duurzame dorpen moet er een gemeente dekkend netwerk van duurzaamheidsorganisaties zijn. Onderlinge samenwerking en versterking wordt gestimuleerd.
- + Bij grootschalige energieprojecten is gewenst dat de omgeving kan participeren.
- + Coöperaties, opgericht door inwoners en/of bedrijven, die gericht zijn op duurzaamheid en milieu moeten worden aangemoedigd.
- + Inwoners moeten op één plek terecht kunnen voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn eigen woning aan te passen aan de toekomst. Bij het financiële arrangement kan de gemeente een rol spelen door te zorgen voor een fonds waaruit geleend kan worden.
- + De gemeente zorgt ervoor dat de eigen behoefte aan energie duurzaam, zo mogelijk binnen de landsgrenzen opgewekt wordt.
- + In de komende raadsperiode wordt het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie uit Nederland en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.
- + LED-verlichting is de norm bij openbare straatverlichting. Inwoners worden gevraagd bewust en spaarzaam met buitenverlichting om te gaan.
- + De ChristenUnie gaat voor een zuiniger en schoner gemeentelijk wagenpark.
- + De ChristenUnie wil versneld onafhankelijk zijn van aardgas en ten minste voor 2040.
- + Met woningcorporaties wordt afgesproken dat alle sociale huurwoningen in 2030 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn.

8.2 Afvalinzameling

De ChristenUnie wil voorlichting over het voorkomen van afval. Inwoners en ondernemers worden gestimuleerd om producten te consumeren die geen restafval bevatten. Inwoners en ondernemers worden gestimuleerd om producten te gebruiken die passen in een circulaire economie.

Het omgekeerd inzamelen van afval is al ingevoerd in de gemeente. Om de hoeveelheid restafval nog verder terug te dringen is kennis en discipline nodig. Inwoners worden blijvend

gestimuleerd afval te scheiden bij de bron om de grondstoffen aan te bieden voor hergebruik. De ChristenUnie vindt dat er voor lastig te verwerken afvalstromen een passende oplossing moet worden geboden.

- + De ChristenUnie wil voorlichting over het voorkomen van afval.
- + Het centraal (in de wijken) inleveren van restafval is een goede manier om afval te scheiden. Hierbij wel aandacht voor jonge gezinnen (luiers), ouderen en mensen met een beperking en mensen die wonen in hoogbouw.
- + Het tegengaan van zwerfafval heeft prioriteit.
- + De gemeente stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk.
- + Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond afval, zwerfvuil en compost.
- + Gedeeld gebruik en hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengstations wordt gepromoot.

Asbest

In 2024 dienen alle daken asbestvrij te zijn. Dit is binnen de gemeente Dalfsen voor alle eigenaren een aanzienlijke opgave. De gemeente kan hierbij wel een ondersteunende rol spelen. Hiervoor dient de gemeente (in samenwerking met de provincie) haar mogelijkheden te onderzoeken en in te zetten. Oplossingen voor asbestsanering kunnen liggen in zonnepanelen, sloop voor alternatieve bebouwing. Voorkomen moet worden dat in 2024 een zware handhavingsopgave voor de gemeente ontstaat.

- + De gemeente ontwikkelt een plan van aanpak 'asbestsanering' zodat alle daken in Dalfsen voor 2024 asbestvrij zijn. Hiervoor wordt samenwerking met de Provincie gezocht. Een tijdige en heldere voorlichting naar inwoners / eigenaren maakt onderdeel uit van deze aanpak.

8.3 Toekomstbestendig waterbeheer

'Leven met water' is een thema dat ook onze gemeente raakt. Door de toename van versteende gebieden (woonwijken, parkeer- en bedrijventerreinen) en de toename van extreme buien ontstaat toenemende maatschappelijke en financiële schade. De extremen manifesteren zich ook in lange droge, hete periodes. Op beide zijn onze dorpen beperkt ingericht. Het is noodzakelijk dat de gemeente een strategie ontwikkelt hoe zij hier mee omgaat en hoe de verwachte schade beperkt kan worden. Een goede samenwerking met de waterschappen is hierin onontbeerlijk. Er moet een plan komen waarin de gemeente en het waterschap het watersysteem als één systeem beschouwt, los van de verschillende verantwoordelijkheden. In dit plan komen de benodigde maatregelen te staan en wie daar voor aan de lat staat. Waterschappen kunnen mogelijk meer binnenstedelijk investeren dan ze tot nu toe doen. Vervolgens kan met dit plan de samenwerking worden gezocht met de

provincie en het deltaprogramma, om de noodzakelijke financiering van de projecten rond te krijgen.

Bijzondere aandacht verdient de Vecht als regenrivier en de risico's die dit met zich mee brengt. Dit geldt in het bijzonder voor het gebied bij de kern Dalfsen. De situatie bij de Vechtbrug, die nu (volgens de nieuwe normen) te laag is, moet in een breder perspectief worden aangpakt. Ook de aspecten verkeer en veiligheid, centrumvisie en landschappelijke kansen (denk aan verplaatsen van de Vecht) moeten meegenomen worden.

- ⊕ Er komt de komende raadsperiode een klimaatadaptatieplan. Samenwerking met andere organisaties is hierbij noodzakelijk.
- ⊕ Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerkingen met de tuincentra, hoveniers etc.
- ⊕ Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer van regenwater.
- ⊕ De komende raadsperiode zetten we in op de aanpak van meerjarig en structureel rioolonderhoud. Hierbij hoort ook een verkenning naar verdergaande ontkopeling van vuil en regenwater.
- ⊕ De gemeente stimuleert de aanleg van "groene" daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Dalfsen aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit.

Hoofdstuk 9: Wonen en ruimte

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn wachtlijsten voor sociale huurwoningen, duur betaalde woningen staan onder water en de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot. De ChristenUnie wil dat de lokale overheid met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw. Zodat jonge gezinnen zich in onze gemeente blijven vestigen en ouderen langdurig kunnen blijven wonen, al dan niet met enige aanpassingen.

De verwachting dat het inwonertal van de gemeente nog licht zal groeien en de gemiddelde bezetting per woning nog steeds afneemt zorgt ervoor dat er de komende jaren nog ruimte moet blijven voor het bouwen van woningen. Inbreiding en uitbreiding zijn nodig.

Het platteland moet leefbaar blijven. Door sanering in de agrarische sector komen agrarische bedrijven vrij. Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing moet leiden tot kansen van buitenwonen in combinatie met kwaliteitsverbetering (en reductie) van bebouwing.

9.1 Wonen

- + Het woonbeleid van de gemeente Dalfsen moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven. Relevante partijen zoals woningcorporaties, plaatselijke belangen en makelaars worden betrokken bij het opstellen van deze visie.
- + De gemeente Dalfsen ontwikkelt een visie op particuliere huur.
- + Door middel van een woonvisie met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen voert de gemeente een integraal en duurzaam woonbeleid.
- + Dalfsen bouwt zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen en wijken, ondersteund door een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). Eventuele belemmeringen in de regelgeving worden zoveel mogelijk weggenomen. Renovaties worden door woningcorporaties aangegrepen om woningen levensloopbestendig en duurzaam te maken.
- + Ouderen in een koopwoning kunnen gebruik maken van een blijverslening om de woning aan te passen zodat ze er, ondanks toenemende lichamelijke beperkingen, kunnen blijven wonen.
- + Woningen worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen. (nul-op-de-meter).
- + Dalfsen biedt starters de mogelijkheid gebruik te maken van de starterslening. Dit om de (door)starters op de woningmarkt net dat zetje te geven om wel een woning te kunnen kopen en zo de doorstroming te bevorderen op de huizenmarkt en jongeren in Dalfsen te behouden.
- + De duurzaamheidslening is in Dalfsen beschikbaar via een revolverend fonds.
- + In Dalfsen komt er ruimte voor een proef de bouw van zgn. tiny houses.

Woningcorporaties

De ChristenUnie wil dat de gemeente Dalfsen woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen, maar vraagt daarbij wel duidelijke kaders via een gemeentelijke woonvisie. In deze woonvisie moet aandacht zijn voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. De komende raadsperiode moet er een plan zijn hoe de bestaande woningvoorraad volledig verduurzaamd wordt. Tegelijkertijd is het goed als corporaties van de keuzes die zij maken nadrukkelijker verantwoording afleggen aan de lokale samenleving (via hun bewoners, via de gemeentelijke aansturing).

Woningcorporaties dragen zorg voor voldoende sociale huurwoningen. Woningcorporaties spelen ook een rol op de koopmarkt. De ChristenUnie zet in op toename van 'sociale koop'. Het is goed dat er steeds meer goedkope koopwoningen komen, waarbij woningcorporaties via Verenigingen van Eigenaren medeverantwoordelijk blijven voor het beheer en de woningen uiteindelijk ook weer terugkopen. Dit helpt de kloof tussen huren en kopen dichten.

Woningcorporaties hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid, op het niveau van de buurt en de wijk. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen voor maar vooral mét de bewoners in Dalfsen.

- + De gemeente besteedt in de prestatiecontracten met de woningcorporaties aandacht aan de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen, de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector.
- + De gemeente Dalfsen stelt met de woningcorporaties doelen op gericht op het verbeteren van de energiehuishouding van woningen.
- + In de woonvisie komen duidelijke afspraken met de corporaties te staan over de volledige verduurzaming van de woningvoorraad.

9.2 Ruimte

Iedereen wenst een leefomgeving waar het prettig wonen, werken en recreëren is. Maar daarvoor moet je wel goede afspraken met elkaar maken. Inwoners, ondernemers en overheden worstelen met het huidige omgevingsrecht: het is te complex en versnipperd. Daarom komt er per 1 januari 2021 een nieuwe wet: de Omgevingswet. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. De nieuwe wet moet de bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale én gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie, die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat, maar ook het sociale en gezondheidsdomein. Participatie is hier van groot belang. Gewaakt moet worden dat de belangen van minder mondige burgers niet meegewogen worden. Tevens dat ruimte aan de voorkant leidt tot conflicten verderop in het ontwikkelingstraject.

De energietransitie gaat een grote impact hebben op onze ruimtelijke inrichting. In het duurzame tijdperk gaan we allemaal wat merken van energieopwekking. De ChristenUnie wil kortom meer ruimte voor ruimte op de politieke agenda. Inrichting van de ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van landschappen en kernen. Daarom is het belangrijk dat ruimtelijke beslissingen zo lokaal mogelijk worden genomen, met veel aandacht voor participatie van burgers, bedrijven en belangenorganisaties.

De openbare ruimte is van ons allemaal. Vanouds beheert de gemeente de groene ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners gedaan worden. Als de bewoners het zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker: de wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang.

- + Optimaal voorbereiden op nieuwe Omgevingswet. De gemeente anticipeert op de invoering van de nieuwe Omgevingswet door het bestuurlijk ambitieniveau te bepalen en te investeren in scholing van ambtenaren en raadsleden.

- + De gemeente wijst deelgebieden aan waar ervaring opgedaan wordt met het werken onder de nieuwe Omgevingswet. Het informeren en faciliteren van de inwoners is hierbij van belang.
- + Bij de voorbereidingen op de Omgevingswet werkt de gemeente nauw samen met de Provincie en de Waterschappen.
- + Door middel van een (beeld)kwaliteitsplan kan de gemeente samen met haar inwoners afspraken maken over de openbare ruimte.
- + De gemeente geeft ruimte aan inwoners om delen van hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden.
- + Open landschappen behouden, versnippering voorkomen. Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. Verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen moeten we tegengaan.
- + Ruimte voor energie. Onderdeel van het nationale plan energietransitie is ook een samenhangende visie op de ruimte voor duurzame energieopwekking. Geen wildgroei, maar zorgvuldige planning met participatie van onderop. De gemeente formuleert daarom in de komende periode haar eigen visie op het energielandschap in Dalfsen. Dit zal met de initiatieven voor nieuwe windmolens en eerste zonneparken zeker van belang zijn.
- + De ChristenUnie vindt goed beheer en onderhoud belangrijk. Het wegwerken van de onderhoudsachterstand van bruggen en e.d. heeft prioriteit.

Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

- + Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.
- + De ChristenUnie pleit voor een "sterrenzone". Dit is een donkergebied in het Vechtdal, waarbij er zo min mogelijk kunstlicht aanwezig is om de natuurlijke donkerte te ervaren en de sterren optimaal te kunnen bewonderen.
- + Geen bezuiniging op natuur- en milieu-educatie.
- + De ChristenUnie pleit voor een revolverend landschapsfonds: Een landschapsfonds waaruit geleend kan worden om de ontwikkeling van landschapsplannen financieel te ondersteunen.
- + De ChristenUnie wil dat natuur zo 'beleefbaar' en toegankelijk mogelijk wordt door aanleg en onderhoud van goede wandel- fiets- en beleefpaden.
- + Samenwerking tussen provincie, gemeente, waterschappen, agrarische sector, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en land- en tuinbouworganisaties wordt gestimuleerd.

Hoofdstuk 10: Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor?

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de financiële houdbaarheid van het huidige openbaar vervoer, de opkomst van elektrische vervoersmiddelen (fiets en auto) en het nog steeds groeiende aantal auto's op de weg. De mobiliteit mag steeds minder negatieve impact hebben op de kwaliteit van onze leefomgeving en de leefbaarheid. Het gebruik van schoon vervoer moet dan ook gestimuleerd worden.

We kiezen voor verduurzaming van de mobiliteit, vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten: auto, publiek vervoer en fiets bij het personenvervoer. De lokale overheid heeft de verantwoordelijkheid (samen met de provincie en het Rijk) om te zorgen voor infrastructuur van een kwalitatief hoog niveau.

Veiligheid

Veiligheid in het verkeer kent meerdere invalshoeken. We willen inzetten op infrastructuur, gedrag en handhaving. We vinden veiligheid voor kwetsbare groepen, met name fietsers (in het bijzonder kinderen), ouderen en gehandicapten van groot belang. We zetten in op het scheiden van verkeersstromen van fietsers en auto's; primair in nieuwe wijken en op doorgaande wegen. Verbetering van de infrastructuur blijft aandacht vragen.

Veel ongevallen zijn echter terug te leiden tot gedrag. Denk aan het gebruik van smartphones tijdens het rijden. We leggen accenten op gedragsbeïnvloeding. Verkeersveiligheid begint bij de opvoeding en moet zeker ook in het onderwijs blijvende aandacht krijgen, b.v. door het stimuleren van het fietsen naar en van school. Verder valt te denken aan jongeren die gemotoriseerd de straat op gaan en aan het stimuleren voor ouderen of hulpbehoevenden om een scootmobielcursus te volgen.

In overleg met o.a. politie dient handhaving gericht op veiligheid en voorkomen van overlast hoge prioriteit te krijgen.

N-wegen

Al jaren is er sprake van dat de N-wegen op de schop gaan. De plannen worden ook steeds duidelijker. Dit zorgt eerst voor overlast voordat het beter wordt. Het moet tijdig duidelijk zijn wat dit betekent voor de bereikbaarheid, terwijl de veiligheid voor met name fietsers gewaarborgd blijft. De bereikbaarheid van kernen (en Zwolle) en de veiligheid op mogelijke sluiptwegen in het buitengebied evenals flankerend OV-beleid (sneldienst Ommen – Dalfsen – Hessenpoort – Zwolle) horen hier ook bij.

- N340: Blijvende aandacht is nodig voor wijkers en zeker ook blijvers bij de uitvoering van het vastgestelde beleid. De ontwikkeling van het aansluitende gemeentelijke wegennet dient tijdig plaats te vinden. Verken de verkeersbewegingen en stuur vervolgens hierop tijdig bij.

- + N348: Dit kan aanzienlijke effecten hebben op verkeer binnen Lemelerveld en vereist goede bewaking en zo nodig planontwikkeling.
- + N377: Doorvoeren van de maximumsnelheid van 50 km/uur in de bebouwde kom van Nieuwleusen. We stellen voor de alternatieve tracéroute Evenboersweg – Backxlaan te verkennen. Verder verdient de afslag naar de (uit te breiden) BAM-locatie alle aandacht.

Fiets

De ChristenUnie wil een ambitieuze fietsagenda voor Dalfsen.

- + In de gemeente wordt een lokale fietsagenda ontwikkeld vanwege het toenemende belang van het (elektrische) fietsverkeer. Belangrijke thema's in deze agenda zijn: veiligheid, snelle verbindingen (F340; de hieringerichte N340), parkeren, fiets delen en elektrisch fietsen. "Dalfsen, de fietsvriendelijke gemeente" is een actueel motto.
- + Verkennen van mogelijkheden om fietsen naar Zwolle te stimuleren. Samen met provincie, werkgevers.
- + De veiligheid op drukke fietsroutes verdient bijzondere aandacht. Hotspots in deze zijn de rotonde Koesteeg-Kampmansweg, de (vernieuwde) N340 en de N377 in Nieuwleusen.
- + Toewerken naar scheiding van verkeerstypen op de parallelwegen van de N340.
- + Ontmoedigen van smartphonegebruik ook op de fiets.

Voetgangers

- + Voor ouderen en andere mensen die minder mobiel zijn worden de looproutes naar het centrum, belangrijke ontmoetingsplekken en (zorg)voorzieningen zoveel mogelijk aangepast naar hun behoeften (comfortzones). In het bijzonder de route vanaf de nieuwbouwwijken bij de kern Dalfsen naar het centrum (Noordelijk deel Wilhelminastraat).

Openbaar vervoer

- + Optimalisering van stationslocatie Dalfsen als mobiliteitsknooppunt met een optimale aansluiting op het reguliere openbaar vervoer, vervoer per auto en fietsgebruik.
- + Het succes van het treinverkeer van Dalfsen naar Zwolle verder uitbouwen door samen met de provincie spoorverdubbeling op de Vechtdallijn te verkennen.
- + Bij de transformatie van het openbaar vervoer naar publiek vervoer vindt de ChristenUnie de bereikbaarheid van de (kleine) kernen een belangrijk punt. De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer, de gemeente voor andere vormen van publiek vervoer, zoals het leerlingenvervoer. De ChristenUnie vindt dat de gemeente en haar inwoners betrokken moeten worden bij de te maken keuzes.
- + OV / publieke bereikbaarheid van alle kernen. Samen met de Provincie en gebruik makend van nieuwe mobiliteitsvormen werken we aan een dekkende bereikbaarheid. Er wordt zo mogelijk aangesloten bij digitale platforms die privaat- en publiek vervoer verbinden.
- + Bushaltes zijn goed toegankelijk voor ouderen en gehandicapten.
- + Waar mogelijk worden combinaties met het doelgroepenvervoer gezocht (regiotaxi's, scholierenvervoer, wmo-vervoer).

Parkeren

Het toenemend autogebruik vraagt om het reguleren van het parkeren in de dorpskernen en bij de woningen. Bij ontwikkeling van nieuwe wijken zetten we in op dubbele eigen parkeerplaatsen. Goede stallingsmogelijkheden voor fietsen vinden we belangrijk. Parkeren voor auto's op redelijke afstand van winkels dient mogelijk en gratis te zijn, maar in de tijd gelimiteerd indien de intensiteit dit vereist.

- + Er komen voldoende/meer laadpunten voor elektrische vervoersmiddelen.

Verkeersveiligheid

- + Er vindt een goede registratie van ongevallen plaats, zodat de zogenaamde 'black spots' in beeld komen.
- + Paaltjes op fietspaden veroorzaken veel ongelukken. Waar de verkeersveiligheid niet in geding is, worden deze paaltjes verwijderd.
- + Snel en langzaam verkeer wordt zoveel mogelijk gescheiden.
- + Landbouwverkeer wordt zoveel mogelijk gescheiden van fietsverkeer.
- + De gemeente Dalfsen geeft in haar verkeersbeleid voorrang aan kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals voetgangers en fietsers.
- + De gemeente Dalfsen werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op de scholen en bij instellingen. De gemeente stimuleert dat scholen zich inzetten voor het verkeersveiligheidslabel. (www.verkeersveiligheidslabel.nl).
- + Ontmoedigen van smartphone gebruik in het verkeer